

Dz.U.95.46.238

2002-03-01

zm.

Dz.U.2000.21.261

ogólne

EUROPEJSKA KONWENCJA

o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu,

sporządzona w Strasburgu w dniu 26 listopada 1987 r.

(Dz. U. z dnia 6 maja 1995 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do publicznej wiadomości:

W dniu 26 listopada 1987 r. została sporządzona w Strasburgu Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu w następującym brzmieniu:

EUROPEJSKA KONWENCJA

o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu

Państwa członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszej konwencji,

mając na względzie postanowienia Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;

przypominając, że na podstawie artykułu 3 tej konwencji "nikt nie będzie poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu";

odnotowując, że mechanizm przewidziany w tamtej konwencji działa w odniesieniu do osób, które twierdzą, iż są ofiarami naruszenia artykułu 3;

przeświadczone, że ochrona osób pozbawionych wolności przed torturami oraz niehumanicznym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem może być wzmocniona środkami pozasądowymi o charakterze zapobiegawczym, poprzez wizytacje

uzgodniły, co następuje:

Rozdział I

Artykuł 1

Tworzy się Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Niehumanicznemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (zwany dalej Komitetem). Komitet będzie badał, poprzez wizytacje, traktowanie osób pozbawionych wolności w celu wzmocnienia, w razie potrzeby, ich ochrony przed torturami bądź niehumanicznym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Artykuł 2

Każda Strona zezwoli na odbycie wizytacji, zgodnie z niniejszą konwencją, w każdym miejscu w

obrębie swej jurysdykcji, w którym znajdują się osoby pozbawione wolności przez władzę publiczną.

Artykuł 3

Komitet oraz właściwe władze krajowe zainteresowanej Strony będą ze sobą współpracować w stosowaniu niniejszej konwencji.

Rozdział II

Artykuł 4

1. Komitet składa się z członków o liczbie równej liczbie Stron.
2. Członkowie Komitetu są wybierani spośród osób o wysokich kwalifikacjach moralnych, znanych ze swej kompetencji w dziedzinie praw człowieka lub posiadających doświadczenie zawodowe w dziedzinach objętych niniejszą konwencją.
3. W skład Komitetu nie może wchodzić więcej niż jeden obywatel tego samego państwa.
4. Członkowie pełnią swe funkcje we własnym imieniu, powinni być niezależni i bezstronni oraz powinni pozostawać w dyspozycji w celu efektywnego sprawowania funkcji w Komitecie.

Artykuł 5

1. ⁽¹⁾ Członkowie Komitetu są wybierani przez Komitet Ministrów Rady Europy absolutną większością głosów, z listy nazwisk sporządzonej przez Biuro Zgromadzenia Konsultacyjnego Rady Europy; delegacja krajowa każdej ze Stron do Zgromadzenia Konsultacyjnego przedstawi trzech kandydatów, z których przynajmniej dwóch będzie jej obywatelami.

Jeżeli ma nastąpić wybór członka Komitetu reprezentującego Państwo nie będące członkiem Rady Europy, Biuro Zgromadzenia Konstytucyjnego wzywa Parlament tego Państwa do zgłoszenia trzech kandydatów, z których przynajmniej dwóch będzie jego obywatelami. Wyboru przez Komitet Ministrów dokonuje się po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowaną Stroną.

2. Taka sama procedura ma zastosowanie przy obsadzaniu zaistniałych wakatów.

3. ⁽²⁾ Członkowie Komitetu są wybierani na okres czterech lat. Mogą być oni dwukrotnie ponownie wybrani. Jednak kadencja trzech spośród członków wybranych w pierwszych wyborach wygasa z upływem dwóch lat. Członkowie, których kadencja ma zakończyć się z upływem początkowego okresu dwóch lat, zostaną wyłonieni w drodze losowania przez Sekretarza Generalnego Rady Europy bezpośrednio po zakończeniu pierwszych wyborów.

⁽³⁾ W celu zapewnienia, o ile to możliwe, że połowa członków Komitetu będzie zmieniać się co dwa lata, Komitet Ministrów może przed przystąpieniem do wyborów podjąć decyzję, że kadencja jednego lub kilku członków Komitetu, którzy mają być wybrani, będzie inna niż cztery lata; okres ten nie może jednak wynosić więcej niż sześć lat ani mniej niż dwa lata.

5. ⁽⁴⁾ W przypadku gdy dotyczy to kilku mandatów, a Komitet Ministrów stosuje postanowienia ustępu poprzedzającego, przydzielenie tych mandatów następuje w drodze losowania przez Sekretarza Generalnego, bezpośrednio po głosowaniu.

Artykuł 6

1. Posiedzenia Komitetu odbywają się przy drzwiach zamkniętych. Korum stanowi obecność większości jego członków. Decyzje Komitetu, z zastrzeżeniem postanowień artykułu 10 ustęp 2, zapadają większością głosów obecnych członków.

2. Komitet ustala swój regulamin wewnętrzny.

3. Sekretariat Komitetu jest utrzymywany przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Rozdział III

Artykuł 7

1. Komitet organizuje wizytacje w miejscach, o których mowa w artykule 2. Poza wizytacjami

okresowymi Komitet może, gdy jego zdaniem wymagają tego okoliczności, organizować również inne wizytacje.

2. Wizytacje są przeprowadzane w zasadzie co najmniej przez dwóch członków Komitetu. Komitet może, jeśli uzna to za konieczne, korzystać z pomocy ekspertów i tłumaczy.

Artykuł 8

1. Komitet zawiadamia rząd Strony zainteresowanej o zamiarze przeprowadzenia wizytacji. Po takim zawiadomieniu Komitet jest uprawniony do przeprowadzenia w każdym czasie wizytacji miejsc, o których mowa w artykule 2.

2. Strona zapewni Komitetowi dla spełnienia jego zadania następujące udogodnienia:

- a) dostęp na swoje terytorium i prawo przemieszczania się bez ograniczeń,
- b) pełną informację o miejscach, w których przebywają osoby pozbawione wolności,
- c) nieograniczony dostęp do każdego miejsca pozbawienia wolności, włącznie z prawem poruszania się bez ograniczeń wewnątrz takich miejsc,
- d) wszelkie inne informacje, pozostające w dyspozycji Strony, niezbędne dla spełnienia przez Komitet jego zadania. Dążąc do uzyskania takich informacji Komitet będzie uwzględniał odpowiednie normy prawa krajowego oraz etyki zawodowej.

3. Komitet może przeprowadzać na osobności rozmowy z osobami pozbawionymi wolności.

4. Komitet ma prawo swobodnie kontaktować się z każdą osobą, która w jego przekonaniu może mu dostarczyć istotnych informacji.

5. W przypadku gdy jest to konieczne, Komitet może bezzwłocznie przekazywać swe spostrzeżenia właściwym władzom zainteresowanej Strony.

Artykuł 9

1. W wyjątkowych okolicznościach właściwe władze zainteresowanej Strony mogą przedstawić Komitetowi swoje zastrzeżenia co do czasu lub miejsca zamierzonej przez Komitet wizytacji. Zastrzeżenia takie mogą być podyktowane jedynie względami obrony narodowej, bezpieczeństwa publicznego lub uzasadnione poważnymi zamieszkami w miejscach przebywania osób pozbawionych wolności, stanem zdrowia osoby albo nie cierpiącym zwłoki przesłuchaniem w trakcie śledztwa w sprawie ciężkiej zbrodni.

2. Po zgłoszeniu takich zastrzeżeń Komitet i zainteresowana Strona niezwłocznie przystąpią do konsultacji w celu wyjaśnienia sytuacji i osiągnięcia porozumienia co do dalszych ustaleń pozwalających Komitetowi na możliwie szybkie wypełnienie jego funkcji. Takie ustalenia mogą obejmować przeniesienie w inne miejsce osoby, którą Komitet zamierza odwiedzić. Do czasu wizytacji Strona dostarczy Komitetowi informacji o każdej osobie będącej przedmiotem jego zainteresowania.

Artykuł 10

1. Po przeprowadzeniu wizytacji Komitet sporządzi sprawozdanie dotyczące faktów stwierdzonych w trakcie jej trwania, uwzględniające ewentualne uwagi zgłaszane przez Stronę zainteresowaną. Komitet przekaże tej ostatniej swoje sprawozdanie zawierające wszelkie zalecenia, jakie uzna za konieczne. Komitet może przeprowadzić ze Stroną konsultację w celu skłonienia jej, w razie potrzeby, do wprowadzenia ulepszeń w zakresie ochrony osób pozbawionych wolności.

2. W przypadku gdy Strona uchyla się od współpracy lub odmawia poprawy sytuacji zgodnie z zaleceniami Komitetu, Komitet większością dwóch trzecich swych członków może podjąć decyzję o wydaniu publicznego oświadczenia w tej sprawie, jednak po uprzednim umożliwieniu Stronie przedstawienia jej stanowiska.

Artykuł 11

1. Informacje zebrane przez Komitet w związku z wizytacjami, jego sprawozdanie oraz jego konsultacje z zainteresowaną Stroną mają charakter poufny.

2. Na żądanie zainteresowanej Strony Komitet opublikuje swoje sprawozdanie wraz z wszelkimi komentarzami tej Strony.

3. Jednakże publikacja danych o charakterze osobistym jest dopuszczalna wyłącznie pod warunkiem

uzyskania wyraźniej zgody osoby zainteresowanej.

Artykuł 12 ⁽⁵⁾

Z zachowaniem określonych w artykule 11 reguł poufności, Komitet corocznie przedkłada Komitetowi Ministrów ogólne sprawozdanie ze swej działalności, które jest przekazywane Zgromadzeniu Konsultacyjnemu oraz każdemu Państwu nie będącemu członkiem Rady Europy, które jest stroną Konwencji, a także podlega publikacji.

Artykuł 13

Członkowie Komitetu, eksperci oraz inne osoby zaangażowane przez Komitet do pomocy są zobowiązani do zachowania w tajemnicy, zarówno w czasie trwania kadencji, jak i po jej upływie, wszelkich faktów i informacji, które uzyskali podczas pełnienia swych funkcji.

Artykuł 14

1. Nazwiska osób, z których pomocy korzysta Komitet, powinny być wskazane w zawiadomieniu dokonanym zgodnie z artykułem 8 ustęp 1.

2. Ekspersi działają stosownie do instrukcji Komitetu i pod jego kierownictwem. Powinni oni legitymować się szczególną wiedzą i doświadczeniem w dziedzinach objętych niniejszą konwencją oraz podlegać takim samym jak członkowie Komitetu obowiązkom niezależności, bezstronności oraz dyspozycyjności.

3. Strona może, na zasadzie wyjątku, oświadczyć, że ekspert lub osoba zaangażowana przez Komitet do pomocy nie będzie dopuszczona do udziału w wizytacji miejsca podlegającego jurysdykcji Strony.

Rozdział IV

Artykuł 15

Każda Strona powiadomi Komitet o nazwie i adresie władzy właściwej do przyjmowania notyfikacji przeznaczonych dla Rządu oraz każdorazowo o wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za kontakty.

Artykuł 16

Komitet, jego członkowie oraz eksperci, o których mowa w artykule 7 ustęp 2, korzystają z przywilejów oraz immunitetów przewidzianych w aneksie do niniejszej konwencji.

Artykuł 17

1. Konwencja niniejsza nie narusza postanowień prawa wewnętrznego lub jakiegokolwiek porozumienia międzynarodowego, które zapewniają osobom pozbawionym wolności dalej idącą ochronę.

2. Żaden przepis niniejszej konwencji nie może być interpretowany jako ograniczający lub uchylający kompetencje organów Europejskiej konwencji praw człowieka lub zobowiązania Stron przyjęte na podstawie tej konwencji.

3. Komitet nie przeprowadza wizytacji miejsc skutecznie i regularnie wizytowanych przez reprezentantów lub delegatów mocarstw opiekuńczych albo Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża na podstawie Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 oraz Protokołów dodatkowych z dnia 8 czerwca 1977 r.

Rozdział V

Artykuł 18 ⁽⁶⁾

1. Konwencja niniejsza jest otwarta do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy. Podlega ona ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

2. Komitet Ministrów Rady Europy może zaprosić Państwo nie będące członkiem Rady Europy do przystąpienia do niniejszej Konwencji.

Artykuł 19

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od daty wyrażenia przez siedem państw członkowskich Rady Europy zgody na związanie się konwencją zgodnie z postanowieniami artykułu 18.

2. ⁽⁷⁾ W stosunku do każdego państwa, które później wyrazi swą zgodę na związanie się konwencją, wejdzie ona w życie pierwszego dnia miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

Artykuł 20

1. ⁽⁸⁾ Każde państwo może w chwili złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia wskazać terytorium lub terytoria, do których niniejsza konwencja będzie miała zastosowanie.

2. Każde państwo może w dowolnym, późniejszym terminie rozszerzyć, w formie oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, stosowanie postanowień niniejszej konwencji na każde inne terytorium w nim wskazane. W stosunku do takiego terytorium konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od daty otrzymania takiego oświadczenia przez Sekretarza Generalnego.

3. Każde oświadczenie złożone w myśl dwóch poprzedzających ustępów może zostać cofnięte w odniesieniu do terytorium, o którym mowa w oświadczeniu, w drodze zawiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego. Cofnięcie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca, który nastąpi po upływie trzech miesięcy od daty otrzymania takiego zawiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 21

W stosunku do postanowień niniejszej konwencji nie można wnosić żadnych zastrzeżeń.

Artykuł 22

1. Każda Strona może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą konwencję w drodze zawiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy.

2. Takie wypowiedzenie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca, który nastąpi po upływie 12 miesięcy od daty otrzymania zawiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 23 ⁽⁹⁾

Sekretarz Generalny Rady Europy zawiadamia Państwa członkowskie Rady Europy oraz Państwa nie będące członkami Rady Europy, które są stronami niniejszej Konwencji, o:

- a) każdym podpisaniu;
- b) złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c) każdej dacie wejścia w życie konwencji zgodnie z artykułami 19 i 20;
- d) każdej innej czynności, notyfikacji lub informacji odnoszącej się do niniejszej konwencji, z wyjątkiem przewidzianych w artykułach 8 i 10.

Na dowód czego, niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Strasburgu dnia 26 listopada 1987 r. w języku angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są na równi autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione kopie każdemu państwu członkowskiemu Rady Europy.

ANEKS (do artykułu 16)

Przywileje i immunitety

1. Dla celu niniejszego aneksu zapisy odnoszące się do członków Komitetu są rozumiane jako obejmujące ekspertów, o których mowa w artykule 7 ustęp 2.

2. Członkowie Komitetu podczas wykonywania swych funkcji oraz w czasie podróży odbywanych dla wykonania swych funkcji korzystają z następujących przywilejów i immunitetów:

- a) immunitetu od osobistego zatrzymania lub aresztowania oraz od zajęcia ich osobistego bagażu, jak również immunitetu od jakiegokolwiek procesu prawnego w związku z wypowiedziami ustnymi lub pisemnymi oraz wszelkimi działaniami dokonywanymi przez nich w oficjalnym charakterze,
- b) ze zwolnienia od jakichkolwiek ograniczeń swobody poruszania się: przy wyjeździe z i powrocie do ich kraju stałego pobytu oraz przy wjeździe do i wyjeździe z kraju, w którym wypełniają swe funkcje, a także od wymogu rejestracji cudzoziemców w krajach, w których odbywają wizytacje lub przez które przejeżdżają w związku z pełnieniem swych funkcji.

3. W trakcie podróży odbywanej w celu wykonania funkcji przyznaje się członkom Komitetu w dziedzinie kontroli celnej i dewizowej:

- a) ze strony ich własnego Rządu - takie same udogodnienia, jak przyznawane wyższym funkcjonariuszom podróżującym za granicę w związku z czasową misją oficjalną;
- b) ze strony rządów innych Stron - takie same udogodnienia, jak przyznawane przedstawicielom obcych rządów przybywających w związku z czasową misją oficjalną.

4. Dokumenty i pisma Komitetu w zakresie, w jakim dotyczą działalności Komitetu, są nietykalne. Oficjalna korespondencja oraz inne formy oficjalnego porozumiewania się Komitetu nie podlegają zatrzymaniu ani cenzurze.

5. W celu zabezpieczenia członkom Komitetu pełnej wolności słowa i pełnej niezależności w wykonywaniu ich funkcji, immunitet od jakiegokolwiek procesu prawnego w związku z wypowiedziami ustnymi lub pisemnymi albo działaniami dokonany w związku z wykonywaną funkcją działa również po wygaśnięciu mandatu tych osób.

6. Przywileje i immunitety przyznawane są członkom Komitetu nie dla ich osobistej korzyści, lecz w celu zabezpieczenia niezależnego wykonywania ich funkcji. Tylko Komitet jest uprawniony do uchylenia immunitetu swych członków; w przypadkach gdy w jego ocenie immunitet hamuje proces wymiaru sprawiedliwości, a jego uchyleniu nie stoi na przeszkodzie cel, w jakim został przyznany, prawo do uchylenia immunitetu staje się obowiązkiem.

- Po zapoznaniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że
- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych;
 - jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona;
 - będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 7 września 1994 r.

Przypisy:

¹⁾ Art. 5 ust. 1 zmieniony przez art. 1 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

²⁾ Art. 5 ust. 3 zmieniony przez art. 1 ust. 1 Protokołu nr 2 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

³⁾ Art. 5 ust. 4 dodany przez art. 1 ust. 2 Protokołu nr 2 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁴⁾ Art. 5 ust. 5 dodany przez art. 1 ust. 2 Protokołu nr 2 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁵⁾ Art. 12 zmieniony przez art. 2 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁶⁾ Art. 18 zmieniony przez art. 3 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁷⁾ Art. 19 ust. 2 zmieniony przez art. 4 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁸⁾ Art. 20 ust. 1 zmieniony przez art. 5 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.

⁹⁾ Art. 23 zmieniony przez art. 6 Protokołu nr 1 sporządzonego w Strasburgu dnia 4 listopada 1993 r. (Dz.U.00.21.261) zmieniającego nin. konwencję z dniem 1 marca 2002 r.